

Geçənin qaranlığı havadan süzülərək haraya isə məchullara doğru sürünürdü. Günəş dağların arxasından çıxdı, qıpqırmızı idi, buludsuz səmanın köksündə haralara isə açılan nəhəng bir deşiyə bənəyirdi. Ətraf aləm tamam səssizlik içində idi. Ağaclar səssizliyə qərq olmuşdu. Quşların səhəri müjdələməyi belə eşidilmirdi. Bütün bunları bir cüt göz heyranlıq və təəccüb içində izləyirdi. Qəribədir, 43 il ömür sürmüş bir insan ilk dəfə idi ki, Günəşin doğuşunu izləyirdi. Bu 43 ildə ondan xəbərsiz minlərlə dəfə Günəş doğub batmışdı. Səhərin səssizliyi beynində tüğyan edən fikirlərə rəğmən üreyinə rahatlıq verirdi. Sonsuzluqdan gələn minlərlə şüa onun göz bəbəyində əksini tapırdı. O isə bütün bunları səssiz və təəssüf dolu nəzərlərlə izləyirdi. Onu ağışına alan səssizlik bütün varlığına hakim kəsilmişdi. Elə bil var gücünü toplayaraq bütün vücut və şüuru gözə görünməyən varlığın səsinə yönəlmişdi və o varlıqdan işarə gözləyirdi.

Qəribədir, bu günə qədər o, Günəşin nə doğuşunu nə də batmasını seyr etmədiyi halda əsərlərində onu çox mədh etmişdi. Həm də eynilə indi gözləri önündəki kimi. Nə bir cümlə əksik, nə də artıq. Ancaq elə o, pulun hərisliyindən bəhs edərkən də varlı deyildi. O, yazıçı idi. Heç gəzib görmədiyi ölkələrdən, xəyallarında canlandırdığı utopiyalardan yaza bilirdi.

Nədənə bu gün redaksiya binası səssiz idi. Hər gün qarşılaşdığı ehtiramla salam verdiyi insanlar gözə dəymirdi. Yazıçı, qeyri-ixtiyari qolundakı saata baxdı. Yox, gecikməmişdi. Otağına çatdıqda koridorun sonundakı bir xanım diqqətini cəlb etdi. Siması tanış idi. O, bu qadını tanısa da, kim olduğunu və harada gördüyünü xatırlaya bilmədi.

Otağı soyuq idi. Bütün redaksiya binasına yayılmış qəzet və kitab qoxusu otaqda daha kəskin hiss olunurdu. Bura ilk baxışdan kiçik bir kitabxanəni xatırladı. Otağın sağ və sol küncələrinə qoyulmuş kitab rəflərində Azərbaycan ədəbiyyatının klassik və müasir si-

malarının əsərləri yer almışdı. Yazıçının öz qələmindən çıxmış üç cildlik kitabı isə iş masasının üzərində idi.

Az sonra qapı döyüldü və yazıçının köhnə dostu Quliyev əlində qəzet otağa daxil oldu. Bu iki şəxsin dostluq təməli təxminən 26 il bundan öncə, elə bu redaksiyada qoyulmuşdu. O vaxtlar redaksiya Quliyevin atasına məxsus idi. Ancaq sonralar müəyyən səbəblərə dövlətin ixtiyarına keçdi.

Bir xeyli söhbətdən sonra Quliyev soruşdu:

- Hə, qardaşım, de görüm işlər necə gedir? Yeni romanını nə vaxt yazıb qurtarırsan?

Yazıçının etirafı

Hekayə

Yazıçı, - üzərində işləyirəm, - dedi və sonra hiss etdi ki, özü-özünü aldadır. Axı o, roman üzərində işləmirdi. Tək yazdığı romanın adı və yeni sətirdən, abzasdan qoyduğu üç qoşa nöqtə idi. Ona görə yox ki, qələmi tükənmişdi, əksinə sözlər, cümlələr üreyindən süzülür, əli isə yazmağa qadir deyildi, beynində qatı duman kimi sürünən fikirlər buna imkan vermirdi. Üzərində işləyirəm cavabı isə məsələni həll edirdi. Çünki bundan sonra daha soruşmurdular, necə yazır, nədən yazır və ya nə vaxt qurtarır. Quliyev, bayaq gətirdiyi qəzetin sonuncu səhifəsini açaraq, yazıçıya uzatdı:

- Bir bu hekayəni oxu. - Yazıçının gözləri qəzetin sol küncündəki, ağ-qara fonda çəkilmiş gənc bir oğlanın donuq baxışlarına zilləndi. Sanki bu baxışlarda hörmət və ehtiram hissləri bir-birinə qarışmışdı.

- Tibdə oxuyur. Bu, sayca dördüncü hekayəsidir. Əgər öz üzərində çox işləsə əsl yazıçı ola bilər. - Bilirsən qardaşım, onu sənə çox oxşadıram, - dedi və gözlərini yazıçının sakit simasına

zillədi. - Mənə elə gəlir ki, o, sənə kimi düşünür, çünki sənə kimi yazır. Davranışları da, sənə çox oxşayır. Əziz dostum, xatırlayırsanmı o günləri ki, yazılardan qəzetdə dərc olunanda sənə üçün bayram olardı. Elə bil bütün dünyanı sənə bağışlayardılar. Bəs görəsən, mənə dostum bir yazıçı olaraq, cild-cild kitabları çıxarkən indi nə hiss edir? - Onun səsinə keçmiş günlərə həsrət hiss olunurdu.

Araya sükut çökdü. Hər iki dost bir-birlərinin gözlərinin içinə uzunö-uzadı baxdı. Sanki gözlərində keçmiş, gözləngüləri axtarırdılar. Elə bu vaxt yazıçı, dostunun gözlərinin içində bir qadını

xatırladı:

- O, əlində mikrofon tutmuş kimi zibil qutularına yaxınlaşıb və əlini salıb oradan bir çox müxtəlif kitablar götürüb ekrandan göstərir, qəmgin və sinirli səslə öz etirazını bildirirdi. Elə bu vaxt qadın, mikrofonu zibilliyə kitab atmağa gələn bir kişiye uzatdı. Kişi, qadını itələyərək yerə yıxdı və qaçaraq oradan uzaqlaşdı. Qadın isə əlləri ilə üst-başının tozunu çırparaq, inciməmiş, lakin sakit vəziyyətdə ayağa qalxdı və əvvəlki etiraz səsləri eşidildi. Bu, yazıçının bayaq koridorda gördüyü qadın idi. O, jurnalist idi və yazıçı onu televiziyada görmüşdü.

İndi, sadəcə qorxuram, - dedi yazıçı. - Üreyim çəkilə zindan arasındadır. Məşhur bir romandan götürülmüş bu sonuncu cümlə yazıçının indiki vəziyyətinə tamamilə uyğun gəlirdi.

Quliyev, gözləmədiyi və bir az gec verilmiş cavab qarşısında nə söyləyəcəyini bilmirdi.

Yazıçı asta və yorğun səslə davam etdi:

- Hə o vaxtlar gənc idim. Qəzet və

jurnallardan boylanmış şəklimi, dərc olunan yazılarıma görəndə üreyimi bürüyən əvəzsiz sevinc və fərah hissi göz yaşardan bütün bədənime yayılırdı. Soruşursan, indi nə hiss edirəm? İndi, zaman keçdikcə və mən düşündükcə, özümü aldadılmış hiss edirəm. Sanki keçən zaman məni aldadıb. Qardaşım, fikirləşirəm ki, axı kimin üçün, kimlər üçün yazıram?! Kitabların zibilliklərdən tapıldığı bu dünyaya yeni romanlar gətirmək bəs deyilmi? Klassiklərin əsərlərini zibil qutularına layiq görən nadanlar görəsən, mənim yazdıqlarımı haraya və nəyə layiq görəcəklər. Axı bu şəxsiyyətlər özlərini ümmənlərdə, dənizlərdə bir damcı hesab etdikləri halda görəsən mən özümü nə hesab etməliyəm. Düşünürəm, görəsən, damcından yüz dəfələrlə kiçik su zərrəsinə nə ad vermək olar?! Bax, indi bunları fikirləşirəm. İndi mən kədərli həqiqətin məhkəməsinə çevrilmişəm. - Susdu. Sonra ruhunda bir rahatlıq duydu.

Quliyev, yazıçının bu halına, söylədiyi sözlərə məəttəl qalmışdı. Ona elə gəlirdi ki, dostu ürəkdan bağlandığı bu sənətdən soyuyub. Üreyində iztirab çəksə də, dostuna toxtaqlıq vermək üçün diləndi:

- Yox, qardaşım, axı sən nə üçün belə fikirləşirsən? Məgər sən, özün demədinmi ki, insanlar müxtəlif olduğu kimi şüurlar, düşüncələr də müxtəlif olur? Kitaba, yazıçıya hörmət itməyib, itməz. Bunun üçün çox yox, hər hansı bir kitabxanaya gedib bir-iki saat gözləməyin bəs edər.

- Kitabxanaların soyuq divarları arxasında üzü dəxi açılmamış o qədər kitab var ki... Və bu kitabları görəndə mənə elə gəlir ki, quş kimi azad sözləri mürəkkəblə kağız üzərinə həbs etmək mənasızdır.

Redaksiya binasına sakitlik çökmüşdü. Yazıçı, bütün bunlardan təngə gəlmiş kimi özünü küçəyə atdı. Hava qaralmağa başlamışdı. Səhərki havadan əsər-ələmət yox idi. İsti çəkilməmişdi. Günəş tutqun səmanın köksündə eynən səhərki kimi işıq saçdı.

Sevda Əliyeva